

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

Затверджую:

Ректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
_____ акад. Бакіров В.С.
_____ 2019 р.

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗА ФАХОМ

для студентів спеціальності 292 — «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Затверджено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол № 2 від 18.09.2019 р.

Затверджено на засіданні методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 2 від 25.09. 2019 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 3 від 26.09. 2019 р.

Харків - 2019

Програма комплексного атестаційного екзамену за фахом: для студентів спеціальності 292 — «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» другого (**магістерського**) рівня вищої освіти.

Укладачі:

проф., д.е.н. Архієреєв С.І.

доц., к.е.н. Дерід І.О.

доц., к.е.н. Григорова-Беренда Л.І.

доц., к.юрид.н. Новікова Л.В.

доц., к.е.н. Соболева М.В.

проф., д.е.н. Шкодїна І.В.

Загальні положення

Атестаційний екзамен – це комплексна перевірка знань студентів з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом. Проводиться в 3 семестрі.

Основним науково-методичним документом, що регламентує зміст комплексного атестаційного екзамену, є його програма. Вона спрямована на забезпечення всебічного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, до виявлення рівня їх підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Для успішного складання комплексного атестаційного екзамену за фахом студент має оволодіти загальними та фаховими компетентностями за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» другого (**магістерського**) рівня вищої освіти.

Фахові компетентності магістра міжнародних економічних відносин, міжнародний бізнес, перекладач:

- уміння виявляти міжнародно-економічні й дипломатичні сенси і значення проблем, що потрапляють у фокус професійної діяльності;
- здатність брати участь у ділових міжнародних організаційно-правових відносинах, обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм МЄВ на мега-, макро-, мезо- і макрорівнях;
- уміння використовувати на практиці основи міжнародного економічного права;
- здатність проводити дослідження з актуальних проблем міжнародних економічних відносин;
- уміння працювати в міжнародному контексті;
- здатність виокремлювати закономірності та характерні ознаки світогосподарського розвитку й особливості реалізації економічної політики;
- уміння використовувати у своїй діяльності іноземну мову;
- здатність використовувати сучасні програмні засоби;
- уміння аналізувати сучасні тенденції економічного розвитку світової цивілізації;
- здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі;
- здатність керувати роботою підприємств та організацій, приймати відповідальності за свої рішення в межах професійної компетенції;
- розуміння місця України в системі світогосподарських зв'язків;
- здатність викладати навчальні дисципліни з галузі міжнародних відносин, в тому числі економічні, володіти методикою викладання;
- володіння навичками науково-дослідної діяльності та здатність їх використання в практичній діяльності;
- здатність застосовувати базові знання, аналізувати теорії та механізми реалізації міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин;
- здатність використовувати інструменти міжнародної фінансової системи в міжнародному бізнесі;
- розуміння сутності та специфіки функціонування сучасних

транснаціональних корпорацій;

– знання сутності та специфіки форм міжнародної економічної інтеграції, розуміння специфіки та форм ведення бізнесу в умовах міжнародної інтеграції, знання сучасної регіональної політики країн Євросоюзу;

– здатність позитивно позиціонувати компанію в міжнародному середовищі;

– здатність до податкового планування та податкової оптимізації міжнародного бізнесу;

– здатність відтворювати теоретичні знання щодо функціонування МЕН.

Порядок створення, організації та роботи екзаменаційної комісії регламентується «Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна» (№ 0202-1/215 від 03.06.2015 р) зі змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 27.03.2017 р., протокол № 5, введеним у дію наказом ректора № 0201-1/146 від 18.04.2017 р.), «Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна» (№ 0202-1/155 від 21.04.2017 р.) зі змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 27.04.2018 р., протокол № 5, введеним в дію наказом ректора № 0202-1/234 від 14.05.2018 р., та змінами, внесеними рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 25.06.2018 р., протокол № 7, введеним в дію наказом ректора № 0211-1/342 від 10.07.2018 р.

Критерії оцінювання письмових відповідей на комплексному атестаційному екзамені

Критерії оцінювання:

- «5» відмінно – 100-90 балів;
- «4» добре – 89-70 балів;
- «3» задовільно – 69-50 балів;
- «2» незадовільно – 49-1 балів.

***УВАГА!** У разі використання заборонених джерел студент на вимогу члена екзаменаційної комісії залишає аудиторію та одержує загальну незадовільну оцінку (0 балів).*

Форма екзаменаційних завдань:

1. Тести: 20 тестових завдань – по 3 бали за кожну вірну відповідь (тести мають лише один правильний варіант відповіді);
2. Два теоретичних питання – максимум по 20 балів за повну, правильну відповідь на кожне з питань (максимальний бал ставиться за умови наявності у вірній відповіді студента власного судження, критичного осмислення, демонстрації розуміння предметної області, творчого підходу, здатності вирішувати проблемне питання), при відсутності або неправильній відповіді на теоретичне питання – 0 балів.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Завдання для комплексного атестаційного екзамену складаються з наступних дисциплін:

- «Міжнародне економічне право»
- «Міжнародний бізнес в умовах економічної інтеграції»
- «Україна в системі світогосподарських зв'язків»
- «Сучасні транснаціональні корпорації»

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Дисципліна «Міжнародне економічне право»

Тема 1. Міжнародне економічне право та його сучасні доктрини.

Поняття міжнародного економічного права, його сучасні доктрини. Джерела міжнародного економічного права. Міжнародний договір у системі джерел міжнародного економічного права. Положення Закону України «Про міжнародні договори України». Основні види міжнародних договорів. Міжнародний звичай як джерело міжнародного економічного права. Рішення міжнародних організацій та міжнародних судів та їх значення як джерел міжнародного економічного права. Поняття принципів міжнародного економічного права. Система принципів міжнародного економічного права. Основні принципи міжнародного економічного права. Спеціальні принципи міжнародного економічного права. Нормативне закріплення принципів міжнародного економічного права.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного економічного права.

Держава як основний суб'єкт міжнародного економічного права. Поняття імунітету держави в міжнародному економічному праві. Україна як самостійний суб'єкт міжнародного економічного права.

Поняття міжнародної економічної організації. Правовий статус міжнародної економічної організації як суб'єкта міжнародного економічного права. Характеристика міжнародних економічних організацій в системі ООН.

Поняття міжнародного спору. Специфіка вирішення міжнародних економічних спорів. Загальна характеристика засобів вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах.

Дисципліна «Міжнародний бізнес в умовах економічної інтеграції»

Тема 3. Теоретичні підходи до дослідження міжнародної економічної інтеграції

Розробка проблем міжнародної економічної інтеграції вітчизняними та зарубіжними науковцями. Економічні концепції і школи міжнародної економічної інтеграції. Сутність категорії економічна інтеграція.

Тема 4. Міжнародна економічна інтеграція як форма взаємодії господарюючих суб'єктів.

Основні напрямки міжнародної економічної інтеграції на мікро-, мезо- та макрорівні. Мікрорівень: стратегічні альянси, злиття та поглинання фірм, спільні підприємства, ТНК, об'єднання підприємств. Стратегії інтеграції підприємств: вертикальна, горизонтальна, діагональна та змішана інтеграція. Екстернальна та інтернальна інтеграція. Мезорівень: транскордонні регіони, міжрегіональні економічні зони, міжнародні

кластери. Макрорівень: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз.

Тема 5. Економічний аналіз наслідків для міжнародного бізнесу вступу країн у торговельно-економічні союзи

Теорія ефектів митних союзів. Динамічні ефекти від приєднання країн до торговельно-економічних груп. Вплив інтеграційних процесів на економічне зростання.

Тема 6. Інтеграційні процеси у Західній Європі і їх вплив на міжнародний бізнес

Етапи західноєвропейської інтеграції. Основні етапи формування митного союзу в рамках ЄС. Єдиний митний тариф як інструмент торговельної політики ЄС. Інституційна система і фінансові ресурси ЄС. Загальна сільськогосподарська політика ЄС. Загальна торгова політика. Економічні відносини з третіми країнами. Особливості єдиної зовнішньоторговельної політики ЄС. Проблеми розширення ЄС і його подальшого розвитку. Інтеграційні угруповання в Європі. Вплив на міжнародний бізнес України статусу асоційованого члену ЄС.

Тема 7. Інтеграційні процеси у Центрально-Східній Європі.

Інтеграційні угруповання Центрально-Східної Європи. Перспективи приєднання країн Центральної і Східної Європи до ЄС. Основні напрямки співробітництва країн СНД, ГУАМ, Організації Чорноморського економічного співробітництва. Партнерство України з країнами Центральної та Східної Європи.

Тема 8. Основні напрямки інтеграції Північної та Латинської Америки.

Передумови та особливості північноамериканської інтеграції. Основні положення угоди НАФТА, позитивні і негативні ефекти НАФТА, припинення дії НАФТА та введення USMCA. Загальна характеристика латиноамериканської економічної інтеграції. Економічна інтеграція в рамках Андської групи і Групи трьох. Інтеграційні процеси в КАРИКОМ і МЕРКОСУР.

Тема 9. Особливості інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

Загальна характеристика інтеграційних тенденцій в країнах, що розвиваються. Особливості азіатсько-тихоокеанської економічної інтеграції. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Інвестиційна зона АСЕАН: цілі, основні напрямки створення і результати. Взаємне економічне співробітництво. АТЕС: цілі та напрямки діяльності. організаційна структура. Торгова та інвестиційна лібералізація в АТЕС: напрямки, складності проведення та результати.

Тема 10. Інтеграція на африканському континенті .

Економічна інтеграція в Західній Африці. Економічне співтовариство країн Західної Африки (ЕКОВАС). Валютне та економічне співробітництво країн Центральної Африки. Центральноафриканське валютно-економічне співтовариство (СЕМАК). Інтеграційні процеси в Південній і Східній Африці. БРІКС як особливе інтеграційне утворення країн різних континентів.

Дисципліна «Україна в системі світогосподарських зв'язків»

Тема 11. Україна і сучасний світ.

Концептуальні засади соціально-економічного розвитку України. Геоелектронічна стратегія. Порівняльний аналіз основних макроекономічних показників. Проблеми входження до світової економіки та міжнародних ринків. Україна і СОТ. Україна і Європейський Союз.

Сучасні умови та фактори участі України у світогосподарських зв'язках. Загальна та покомпонентна характеристика природно-ресурсного потенціалу країни. Структура господарства країни. Соціально-економічні особливості розвитку. Розвиток пріоритетних сфер економіки. Місце України на економічній мапі світу. Умови для включення України в загальноєвропейський процес інтеграції і участі в регіональному співробітництві.

Україна й глобальні проблеми сучасності.

Тема 12. Зовнішня торгівля та інвестиційні зв'язки України: стан та перспективи.

Загальний зовнішньоторговельний обіг та його сальдо. Особливості динаміки зовнішньоторговельного обігу, його географічна сегментація.

Структура зовнішньої торгівлі України. Коефіцієнт варіації експорту і імпорту за регіонами України. Питома вага продукції, виготовленої з давальницької сировини і її структура. Основні партнери з бартерних операцій.

Зовнішня торгівля послугами. Значення міжнародних транспортних коридорів (МТК) для інтегрування її у світову господарчу структуру. Головні партнери з операцій послугами.

Туристичний потенціал України. Основні центри туристичного бізнесу України. Показники обміну туристами між Україною та іншими країнами світу. Розподіл туристичних потоків у межах України. Основні країни, з яких прибувають туристи в Україну. Види туристичної діяльності. Домінуючі напрямки виїзду українських туристів і показники за окремими країнами.

Регулювання інвестування в Україні. Стан інвестиційних зв'язків України. Інвестиційний клімат України. Найбільш привабливі для іноземного інвестора галузі економіки України. Країни – головні інвестори України. Найбільш привабливі регіони для іноземних

інвестицій.

Тема 13 . Україна у міждержавній міграції трудових ресурсів.

Оцінка трудових ресурсів України. Рівень освіти і інтелектуальний потенціал трудових ресурсів; його вплив на розвиток наукомістких та високотехнологічних виробництв. Міграційна рухомість населення України та її окремих регіонів. Трудова та освітня міграція. Нелегальна міграція. Негативні наслідки міграції населення.

Тема 14. Зовнішні зв'язки України з країнами та регіонами світу.

Зовнішньоекономічні відносини України: товарна та географічна структура і її динаміка.

Зовнішня торгівля з країнами Європи. Торгово-економічні відносини з країнами Азії. Чинники та перспективи розвитку зовнішньоекономічних зв'язків з країнами Перської затоки.

Торгово-економічні відносини з країнами Америки. Товарообіг та інші види економічних відносин з США, Канадою, Аргентиною. Головні торгові партнери на Африканському континенті. Стан економічних відносин з Австралією і Океанією.

Скорочення тогівельно-економічних відносин з країнами СНД: причини та наслідки.

Дисципліна «Сучасні транснаціональні корпорації»

Тема 15. Транснаціональні корпорації як суб'єкт міжнародного бізнесу

Мотивація інтернаціоналізації господарської діяльності. Спонукальні мотиви зарубіжного підприємництва. Причини появи міжнародних компаній. Місце ТНК в міжнародному бізнесі.

Загальна характеристика, сутність та ознаки ТНК. Визначення транснаціональної корпорації, різні підходи до визначення ТНК. Критерії, що застосовуються для визначення ТНК. Організація об'єднаних націй щодо діяльності ТНК. Індекс транснаціоналізації та порядок його обрахунку.

Критерії приналежності до ТНК. Етапи еволюції транснаціональної діяльності корпорацій та типів ТНК: пул, трест, концерн, конгломерат, холдинг, консорціум, картель, синдикат, транснаціональний стратегічний альянс (ТСА), сумісне підприємництво як організаційна форма інтеграції компаній (визначення, особливості, мета створення; правові засади існування; переваги та недоліки об'єднання; централізація і децентралізація функцій (виробництво (якщо є), фінанси, маркетинг, збут, НДДКР тощо). Класифікація ТНК за ступенем інтернаціоналізації: інтернаціональні корпорації, багатонаціональні (мультинаціональні) корпорації (МНК), глобальні корпорації. Класифікація ТНК в залежності від принципів взаємовідносин материнської компанії з дочірніми підприємствами: етноцентричний тип, поліцентричний тип,

регіоцентричний, геоцентричний. Порівняльна характеристика за характеристичними ознаками.

Організаційно-юридична структура ТНК. Країна базування. Країна, що приймає. Класифікація закордонних підрозділів. Основні типи організаційної структури ТНК: функціональна, продуктова, відокремлена, географічна, матрична

Сутність та характеристики середовища функціонування ТНК. Основні поняття та характеристики внутрішнього середовища функціонування ТНК. Параметри та характеристики зовнішнього середовища функціонування ТНК: правове, економічне і політичне середовище функціонування ТНК. Відносини ТНК з країною перебування: переваги та недоліки

Тема 16. Стратегії транснаціональних компаній, особливості їх формування та реалізації.

Еволюція організаційних форм ведення бізнесу та підходів до розробки і впровадження стратегій. Конкурентні переваги та ключові компетенції транснаціональних корпорацій. Елементи стратегічного вибору та розробка стратегії ТНК: чітке формулювання місії та мети, аналіз і діагностика внутрішнього та зовнішнього середовища, стратегічний вибір, розробка стратегії, впровадження стратегії, контроль за реалізацією стратегії.

Різновиди стратегій транснаціональних компаній. Глобальні стратегії; багатонаціональна стратегія та її адаптація до місцевих потреб, врахування умов ведення бізнесу в приймаючій країні та потреб її національного ринку. Вплив використання методів стратегічного управління на результативність діяльності ТНК. Фактори розроблення ефективної стратегії. Основні фактори стратегії успіху міжнародної компанії. Стратегія господарювання. Різновиди стратегії на вступ у ринок: стратегія низьких витрат; стратегія диференціювання товару; стратегія концентрації. Стратегії виходу з ринку як різновид стратегій транснаціональних компаній. Мотиви та способи виходу з ринку. Процес прийняття рішення щодо вилучення внутрішніх інвестицій. Характерні риси сучасної стратегії ТНК.

Структура управління ТНК як фактор реалізації стратегій ТНК. Функціональна структура управління ТНК. Матрична структура управління ТНК

Сутність та різновиди маркетингових стратегій ТНК. Корпоративна стратегія щодо міжнародної експансії ТНК, її чинники та складові.

Тема 17. Економічний механізм транснаціональних корпорацій

Сутність та фактори економічного механізму ТНК.

Складові економічного механізму функціонування ТНК. Податкові умови функціонування ТНК: структура оподаткування; порівняльний рівень оподаткування основних операцій та результатів діяльності; національний та резидентський підходи до оподаткування; режими та умови уникнення подвійного оподаткування; наявність податкових пільг.

Організаційні та економічні методи оптимізації оподаткування транснаціональними корпораціями.

Податковий менеджмент ТНК та міжнародне позиціонування активів. Вплив національного регулювання на функціонування економічного механізму функціонування ТНК. Способи обмеження трансферту фінансових ресурсів між підрозділами ТНК у різних країнах базування. «Блоковані фонди» ТНК та управління ними. Фронтвані кредити. Непов'язаний експорт, примусове реінвестування прибутків.

Трансфертні ціни, їх сутність, характеристика, моделі та роль у економічному механізмі ТНК.

Моделі діяльності ТНК.

Тема 18. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій

Сутність і необхідність регулювання діяльності ТНК у сучасних умовах. Наддержавне регулювання діяльності транснаціональних компаній. Еволюція регулювання діяльності ТНК на міжнародному рівні. Діалектика дво- та багатостороннього регулювання

Діяльність ООН з визначення правил поведінки ТНК. Комісія ООН з ТНК, розроблення Кодексу поведінки ТНК.

Політика ОЕСР з регулювання діяльності транснаціональних компаній; Комітет з міжнародних інвестицій і ТНК; Декларація країн ОЕСР про міжнародні інвестиції і ТНК; Угода про ТНК країн-членів ОЕСР. Зобов'язання ТНК згідно з угодою про ТНК країн-членів ОЕСР (загальна політика, надання інформації, конкуренція, фінанси і податки, наука і технології, екологія).

Особливості регулювання ТНК в Європейському Союзі.

Адаптація ТНК до умов наддержавного регулювання їхньої діяльності: державно-приватні компанії зі страхування іноземних інвестицій, Корпорація із захисту закордонних інвестицій (США), Корпорація з гарантій закордонних інвестицій (Велика Британія); система захисту іноземних інвестицій ТНК в інших країнах. Багатостороння агенція гарантування інвестицій (БАГП). Обопільні умови про захист і стимулювання іноземних інвестицій.

Цілі, методи та інструменти регулювання діяльності ТНК державами-реципієнтами. Різні моделі державної політики щодо допуску ТНК до національної економіки.

ПИТАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

для студентів спеціальності “Міжнародні економічні відносини”,
освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес»
(рівень вищої освіти – **магістр**)

1. Держава як основний суб’єкт міжнародного економічного права.
2. Джерела міжнародного економічного права.
3. Завдання та функції Багатостороннього агентства з гарантій інвестицій (МАГІ).
4. Загальна характеристика засобів вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах
5. Механізм врегулювання спорів в СОТ.
6. Міжнародна економічна організація як суб’єкт міжнародного економічного права.
7. Міжнародний договір у системі джерел міжнародного економічного права.
8. Нормативне закріплення принципів міжнародного економічного права.
9. Положення Закону України «Про міжнародні договори України».
10. Поняття імунітету держави в міжнародному економічному праві.
11. Порядок укладання, внесення змін та припинення дії міжнародних економічних договорів.
12. Правовий статус МВФ.
13. Рішення міжнародних організацій та міжнародних судів та їх значення як джерел міжнародного економічного права.
14. Спеціальні принципи міжнародного економічного права.
15. Система принципів міжнародного економічного права
16. Україна як самостійний суб’єкт міжнародного економічного права.
17. Характеристика міжнародних економічних організацій в системі ООН.
18. Розробка проблем міжнародної економічної інтеграції вітчизняними економістами.
19. Зарубіжні економічні концепції і школи міжнародної економічної інтеграції.
20. Сутність категорії «економічна інтеграція».
21. Сутність категорії «міжнародна економічна інтеграція»
22. Основні напрямки міжнародної економічної інтеграції на мікро-, мезо- та макрорівні.
23. Мікрорівень міжнародної економічної інтеграції: екстернальна та інтернальна інтеграція. Стратегії інтеграції підприємств: вертикальна, горизонтальна, діагональна та змішана інтеграція.

24. Злиття та поглинання фірм
25. Спільні підприємства
26. Об'єднання підприємств.
27. Мезорівень міжнародної економічної інтеграції
28. Транскордонні регіони
29. Міжрегіональні економічні зони
30. Міжнародні кластери.
31. Макрорівень міжнародної економічної інтеграції.
32. Зона вільної торгівлі.
33. Митний союз.
34. Спільний ринок.
35. Економічний союз.
36. Політичний союз.
37. Ефект створення та ефект відхилення торгівлі Я. Вайнера.
38. Теорія митних союзів Дж. Міда.
39. Динамічні ефекти від приєднання країн до торговельно-економічних груп.
40. Вплив інтеграційних процесів на економічне зростання.
41. Етапи західноєвропейської інтеграції.
42. Основні етапи формування митного союзу в рамках ЄС.
43. Єдиний митний тариф як інструмент торговельної політики ЄС.
44. Інституційна система і фінансові ресурси ЄС.
45. Спільна сільськогосподарська політика ЄС.
46. Спільна торгова політика. Економічні відносини з третіми країнами.
47. Особливості єдиної зовнішньоторговельної політики ЄС.
48. Проблеми розширення ЄС і його подальшого розвитку.
49. Вплив на міжнародний бізнес України статусу асоційованого члена ЄС.
50. Інтеграційні угруповання Центрально-Східної Європи.
51. Перспективи приєднання країн Центральної і Східної Європи до ЄС.
52. Основні напрямки співробітництва країн СНД, ГУАМ, Організації Чорноморського економічного співробітництва.
53. Партнерство України з країнами Центральної та Східної Європи.
54. Взаємодія України з країнами ЄС. Перспективи західноєвропейського напрямку інтеграції України.
55. Передумови та особливості північноамериканської інтеграції.
56. Основні положення угоди НАФТА. Позитивні і негативні ефекти НАФТА. Нова угода між США, Канадою та Мексикою (USMCA).
57. Загальна характеристика латиноамериканської економічної інтеграції. Інтеграційні процеси в МЕРКОСУР.
58. Економічна інтеграція в рамках Андської групи. Інтеграційні процеси в КАРІКОМ
59. Загальна характеристика інтеграційних тенденцій в країнах, що розвиваються.
60. Особливості азіатсько-тихоокеанської економічної інтеграції.

61. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН).
62. Інвестиційна зона АСЕАН: цілі, основні напрямки створення і результати. Взаємне економічне співробітництво.
63. АТЕС: цілі та напрямки діяльності. організаційна структура. Торгова та інвестиційна лібералізація в АТЕС: напрямки, складності проведення та результати.
64. Економічна інтеграція в Західній Африці.
65. Економічне співтовариство країн Західної Африки (ЕКОВАС).
66. Валютне та економічне співробітництво країн Центральної Африки.
67. Центральноафриканське валютно-економічне співтовариство (СЕМАК).
68. Інтеграційні процеси в Південній і Східній Африці.
69. БРІКС як особливе інтеграційне утворення країн різних континентів.
70. АПК, співвідношення між його складовими в Україні та високорозвинених країнах світу.
71. Головні торговельні партнери України.
72. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
73. Державне регулювання інвестиційної діяльності та джерела її фінансування в Україні.
74. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій в Україні.
75. Економічні відносини України з країнами Європи, Азії, Америки, Африки.
76. Експортний потенціал і конкурентоспроможність. Експортний потенціал окремих галузей економіки України.
77. Зовнішня торгівля України: динаміка, географічна і товарна структура. Конкурентоспроможність українських товарів на світових ринках.
78. Зона вільної торгівлі з ЄС: перспективи для України.
79. Інвестиційна привабливість регіонів України. Об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності.
80. Інвестиційні зв'язки України: чинники, стан, перспективи, географічна та галузева структура.
81. Інтеграція України у сучасну світогосподарську систему. Передумови, особливості та шляхи інтеграції. Інтеграційні пріоритети.
82. Міжнародна економічна діяльність держави: природа, визначення, суб'єкти.
83. Україна в міждержавній трудовій міграції робочої сили.
84. Міжнародне виробниче кооперування, місце в ньому України.
85. Міжнародний валютний фонд (МВФ) та його роль у глобальній економічній політиці. Україна – МВФ.
86. Міжнародні транспортні коридори (МТК), участь у них України.
87. Напрями удосконалення структури експорту України.

- 88.Тарифні й нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі України. Форми й методи сучасної міжнародної та зовнішньої торгівлі. Показники зовнішньої торгівлі.
- 89.Платіжний баланс України та методи його регулювання.
- 90.Принципи зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
- 91.Природно-ресурсний потенціал України: його оцінка та вплив на економічний розвиток та зовнішньоекономічні зв'язки країни.
- 92.Регіональне-інтеграційне спрямування міжнародної економічної діяльності України.
- 93.Регіональні відміни зовнішньоекономічної діяльності в Україні: чинники розвитку.
- 94.Рівні міжнародних економічних відносин (міжнародні економічні контакти, взаємодія, співробітництво, інтеграція).
- 95.Світова організація торгівлі (СОТ) та її роль у глобальній економічній політиці. Україна в СОТ.
- 96.Співвідношення індустріального, аграрного секторів економіки і сфери послуг в Україні та високорозвинених країнах світу: порівняльний аналіз.
- 97.Співробітництво України з групою Світового банку та МВФ.
- 98.Спільні підприємства в Україні.
- 99.Україна в міжнародних організаціях.
100. Україна на світовому ринку послуг.
101. Україна на світовому ринку туристичних послуг.
102. Україна на світовому ринку транспортних послуг.
103. Україна та ЄС: проблеми та перспективи взаємовідносин.
104. Україна у світовому виробництві продовольчої продукції.
105. Мотивація інтернаціоналізації господарської діяльності.
106. Причини появи міжнародних компаній. Місце ТНК в міжнародному бізнесі.
107. Загальна характеристика, сутність та ознаки ТНК. Визначення транснаціональної корпорації, різні підходи до визначення ТНК. Критерії, що застосовуються для визначення ТНК.
108. Організація об'єднаних націй щодо діяльності ТНК. Індекс транснаціоналізації та порядок його обрахунку.
109. Критерії приналежності до ТНК. Етапи еволюції транснаціональної діяльності корпорацій та типів ТНК: пул, трест, концерн, конгломерат, холдинг, консорціум, картель, синдикат, транснаціональний стратегічний альянс (ТСА), сумісне підприємництво як організаційна форма інтеграції компаній
110. Класифікація ТНК за ступенем інтернаціоналізації: інтернаціональні корпорації, багатонаціональні (мультинаціональні) корпорації (МНК), глобальні корпорації.
111. Класифікація ТНК в залежності від принципів взаємовідносин материнської компанії з дочірніми підприємствами: етноцентричний тип, поліцентричний тип, регіоцентричний, геоцентричний.

112. Організаційно-юридична структура ТНК. Країна базування. Країна, що приймає. Класифікація закордонних підрозділів.
113. Основні типи організаційної структури ТНК: функціональна, продуктова, відокремлена, географічна, матрична
114. Сутність та характеристики середовища функціонування ТНК. Основні поняття та характеристики внутрішнього середовища функціонування ТНК. Параметри та характеристики зовнішнього середовища функціонування ТНК.
115. Відносини ТНК з країною перебування: переваги та недоліки
116. Еволюція організаційних форм ведення бізнесу та підходів до розробки і впровадження стратегій.
117. Елементи стратегічного вибору та розробка стратегії ТНК: чітке формулювання місії та мети, аналіз і діагностика внутрішнього та зовнішнього середовища, стратегічний вибір, розробка стратегії, впровадження стратегії, контроль за реалізацією стратегії.
118. Різновиди стратегій транснаціональних компаній. Глобальні стратегії; багатонаціональна стратегія та її адаптація до місцевих потреб, врахування умов ведення бізнесу в приймаючій країні та потреб її національного ринку.
119. Вплив використання методів стратегічного управління на результативність діяльності ТНК. Фактори розроблення ефективної стратегії.
120. Різновиди стратегії на вступ у ринок: стратегія низьких витрат; стратегія диференціювання товару; стратегія концентрації.
121. Стратегії виходу з ринку як різновид стратегій транснаціональних компаній. Мотиви та способи виходу з ринку. Процес прийняття рішення щодо вилучення внутрішніх інвестицій.
122. Характерні риси сучасної стратегії ТНК.
123. Структура управління ТНК як фактор реалізації стратегій ТНК.
124. Сутність та різновиди маркетингових стратегій ТНК.
125. Корпоративна стратегія щодо міжнародної експансії ТНК, її чинники та складові.
126. Сутність та фактори економічного механізму ТНК. Складові економічного механізму функціонування ТНК.
127. Організаційні та економічні методи оптимізації оподаткування транснаціональними корпораціями.
128. Податковий менеджмент ТНК та міжнародне позиціонування активів.
129. Вплив національного регулювання на функціонування економічного механізму функціонування ТНК. Способи обмеження трансферту фінансових ресурсів між підрозділами ТНК у різних країнах базування. «Блоковані фонди» ТНК та управління ними. Фронтвані кредити. Непов'язаний експорт, примусове реінвестування прибутків.
130. Трансфертні ціни, їх сутність, характеристика, моделі та роль у економічному механізмі ТНК.

131. Наддержавне регулювання діяльності транснаціональних компаній. Еволюція регулювання діяльності ТНК на міжнародному рівні. Діалектика дво- та багатостороннього регулювання
132. Діяльність ООН з визначення правил поведінки ТНК. Комісія ООН з ТНК, розроблення Кодексу поведінки ТНК.
133. Політика ОЕСР з регулювання діяльності транснаціональних компаній
134. Особливості регулювання ТНК в Європейському Союзі.
135. Адаптація ТНК до умов наддержавного регулювання їхньої діяльності (захист, страхування, стимулювання іноземних інвестицій, державно-приватні компанії зі страхування іноземних інвестицій, Корпорація із захисту закордонних інвестицій (США), Корпорація з гарантій закордонних інвестицій (Велика Британія); система захисту іноземних інвестицій ТНК в інших країнах. Багатостороння агенція гарантування інвестицій (БАГІ)...)
- 136.** Цілі, методи та інструменти регулювання діяльності ТНК державами-реципієнтами. Різні моделі державної політики щодо допуску ТНК до національної економіки.

Рекомендована література

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” // ВВР. – 1991. №29 (з подальшими змінами) (Сервер ВР України www.rada.gov.ua).
2. Бахченнова Н. В., Макуха С. М. Міжнародні економічні відносини / навч. посіб. / за ред. проф. Голикова А. П. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – 404 с.
3. Вирішення спорів у Світовій організації торгівлі [Текст] : [монографія] / Осика С. Г., Коновалов В. В. ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К. : К.І.С., 2011. – 280 с.
4. Голиков А. П. Международная торговля (структура, география, тенденции). Учебное пособие. / Голиков А. П., Григорова Л. И. – Харьков : ХНУ, 2003. – 172 с.
5. Голиков А. П. Международные экономические термины: - Словарь-справочник. / Голиков А. П., Черномаз П. А. – К. : Центр навчальної та учбової літератури, 2008. – 368 с.
6. Голиков А. П. Региональная политика и экономическое развитие: европейский контекст: Учебное пособие / Голиков А. П., Казакова Н. А, Прав Ю. Г. – Харьков : Экограф, 2009. – 240 с.
7. Голиков А. П. Економіка України: навч. посіб. / А. П. Голиков, Н. А. Казакова, О. А. Шуба. – К. : Знання, 2009. – 286 с.
8. Гончаренко Н. І. Механізм входження України до світового ринку транспортних послуг / Н. І. Гончаренко // Вісник ХНУ Серія Економіка. – 2013. – №1047. – С. 158-163.
9. Гончаренко Н. І. Напрямки розбудови політики транскордонного співробітництва України з Євросоюзом у контексті євроінтеграційних спрямувань України / Н. І. Гончаренко // Вісник ХНУ. Серія Міжнародні відносини. Економіка. Туризм.– 2013. – №1042. - С. 7-10.
10. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – 136 с. (Режим доступу: <http://dSPACE.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12492>)
11. Григорова-Беренда Л.І. Україна в системі світогосподарських зв'язків: дистанційний курс. // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017.
(Режим доступу: <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1498>)
12. Григорова-Беренда Л.І., Карпенко К.Г. Приватизація стратегічних об'єктів державної власності в країнах ЄС: досвід для України //Матеріали XI науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 25 березня 2016 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – стор. 107-112.
13. Григорова-Беренда Л.І., Ліу Тхай Тхань В`ет. Інвестиційна привабливість регіонів України: галузеві зміни. // Матеріали XIII науково- практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 30 березня 2018 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. – стор. 79-84.
14. Григорова-Беренда Л.І., Поліванцева А.С. Зовнішня торгівля України. //Матеріали X науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 3 квітня 2015 року. - Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2015. – стор. 306-310.

15. Григорова-Беренда Л. И. Международные экономические санкции в отношении РФ и их влияние на интеграционные процессы в странах ЕАЭС (Евразийский Экономический Союз) [Электронный ресурс] / Л. И. Григорова-Беренда // Эффективна економіка. – 2015. – № 9 . – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
16. Гриффин Р. Международный бизнес. 5-е изд [Электронный ресурс] / Р. Гриффин, М. Пастей / Пер. с англ. под ред. А.Г. Медведева. – СПб.: Питер, 2010. – 1088 с. – Режим доступу : <http://institutiones.com/download/books/1013-mezhdunarodnyj-biznes-mba.html>
17. Грищенко Є.С., Скоробогатова Н.Є. Теоретичні аспекти визначення сутності міжнародної економічної інтеграції [Електронний ресурс] // Економічний аналіз. – 2016. – Т. 24. – №1. – С. 16-21. – Режим доступу : [file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/1107-5527-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/User/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/1107-5527-1-PB%20(1).pdf)
18. Дахно І.І. Міжнародне економічне право. — 3-тє вид., перероб. і доповн. Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 304 с
19. Дмитриев В. Н. Правовое регулирование внешнеторговых сделок: Учебное пособие для студентов экономических факультетов. / Дмитриев В. Н. – Х. : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2008. – 60 с.
20. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 496 с.
21. Європейська економічна інтеграція. Модуль 6 : навчальний посібник / Стрельцов В.Ю. ; За заг. ред. М. Бойцун, Я. Мудрий, О.М. Рудік . – Харків : Магістр, 2009 . – 145 с.
22. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності. Навчально-методичний посібник. / Лук'яненко Д. Г.– К. : КНЕУ, 2005. – 206 с.
23. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України) : навч. посібн. / І. Ю. Матюшенко. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. – 396 с.
24. Матюшенко І. Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навч. посібн./ І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – 504 с.
25. Международное экономическое право: Учебник / В.М.Шумилов. – М: ЮРАЙТ, 2014. – 612 с.
26. Международное экономическое право: учебное пособие/ под редакцией А.Н. Вылегжанина.- М.:КНОРУС, 2012.- 272 с.
27. Методичні рекомендації до підготовки і проведення комплексного державного екзамену за фахом «Міжнародні економічні відносини» (для студентів спеціальності 8.03020301 – «Міжнародні економічні відносини», ОКР магістр). /А.П. Голиков, Л.І. Григорова-Беренда, Н.І. Гончаренко, В.І. Сідоров – Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 24 с.
28. Мировое хозяйство и международные экономические отношения: Учебное пособие / Под ред. Голикова А. П. и др. – Симферополь, СОНАТ, 2003. – 432 с.
29. Мисько О.Н. Международная экономическая интеграция.– СПб: Университет ИТМО, 2015. – 174 с.
30. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голикова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.

31. Назаров М.І., Макаренко О.Я. Сучасний стан інтеграційних процесів у світі [електронний ресурс]. // Економіка і суспільство. – 2018. Вип. 18. С. 57-65. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/18_ukr/9.pdf
32. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : Підручник./ Новицький В. Є. – К. : КНЕУ, 2003 – 948 с.
33. Опришко В.Ф. Міжнародне економічне право і процес: [моногр.] / Віталій Федорович Опришко. – К.: Парламентське вид-во, 2014. – 518 с.
34. Оцінка наслідків членства України у Світовій організації торгівлі: моногр. / за заг. ред. проф. М.О. Кизима, проф. І.Ю. Матюшенко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 212 с.
35. Ромашкин Т.В. Становление и развитие ТНК в условиях глобализации. – Саратов: ООО Издательский центр «Наука», 2016. – 160 с.
36. Світова економіка – підручник /за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.
37. Світова економіка : Підручник / А. С.Філіпенко, О. І.Рогач, О. І.Шнирков та ін. – К. : Либідь, 2007. – 640 с.
38. Світовий банк [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vsemirnyjbank.org/>
39. Резніков В.В. Формування комплексного підходу щодо вдосконалення державного регулювання механізму міжнародної інтеграції України. Харків: Екограф, 2011. – 168 с.
40. Транснаціональні корпорації/ І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка–Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175с.
41. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності : Навч. посіб./за ред. С.О. Якубовського, Ю.Г. Козака, Савчук О.В. – К.: ЦНЛ, 2006
42. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність. / Філіпенко А. С. – К. : Знання, 2007. – 670 с.
43. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: теорія: Підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. Закл. / Філіпенко А. С. – Київ : Либідь, 2008. – 408 с.
44. Хаустова В. Є., Григорова-Беренда Л. І. Оцінка та діагностика зовнішньоекономічної безпеки України: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2013. – 192 с.
45. Черномаз П. А. Международный маркетинг: Учеб. пособие. / Черномаз П. А. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2008. – 232 с.
46. Чубарев В.Л. Міжнародне економічне право: підручник / В.Л. Чубарев. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 368 с.
47. Шуба Е. А. Международные финансы. Учебное пособие. / Шуба Е. А. – Харьков : ХНУ. 2008. – 226 с.
48. An official website of the European Union [electronic resource]. – Regime of access: https://eeas.europa.eu/ru/eu-information-russian_ru
49. BEICS Information Portal [electronic resource]. – Regime of access: <http://infobrics.org/>
50. Leader Transnational Cooperation Guide / European Commission Agriculture and Rural Development [electronic resource]. – Regime of access : <http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/2A9A7348-B2CD-A9FB-620D-67CE880700D6.pdf>

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародного бізнесу та
економічної теорії 18 вересня 2019 року.